

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. Quæ sit vespera Sabbati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

CAPVT XXVIII.

Mat. 16. b. 6.
Ioan. 20. c.
11.

VESPERE autem sabbathi, que lucefcit in prima sabbathi, venit Maria Magdalena, & altera Maria uidere sepulchrum. 2. Et ecce terra motus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de caelo: & accedens reuoluit lapidem, & sedebat super eum. 3. Erat autem aspectus eius sicut fulgur, & vestimentum eius sicut nix. 4. Pro timore autem eius exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. 5. Respondens autem angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio enim, quod esum, qui crucifixus est, queritis. 6. Non est hic: surrexit enim, sicut dixit. Venite, & uidere locum, ubi posuerat Dominus. 7. Et cito cuntes, dicite discipulis eius quia surrexerit: & ecce praecedat vos in Galileam: ibi eum videbitis, ecce praeiixi vobis. 8. Et exierant cito de monumento cum timore, & gaudio magno, currentes nunciare discipulis eius. 9. Et ecce Iesus occurrit illis, dicens: Aue. Ille autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. 10. Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. Ite, nunciate fratribus meis, ut eant in Galileam: ibi me videbunt. 11. Quae cum abissent, ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & narrauerunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant. 12. Et congregati cum senioribus consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus. 13. Dicens: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum, ubi dormientibus. 14. Et si hoc auditum fuerit a praefide, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. 15. Atque accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudeos usque in hodiernum diem. 16. Undecim autem discipuli abierunt in Galileam in montem, ubi constituerat illis Iesus. 17. Et videlicet adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. 18. Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra. 19. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. 20. Docentes eos seruari omnia quaecumque mandauit vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi.

Mat. 16. d.
25.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM

ARGVMENTVM.

Historiae-
resurrectio-
nis.

SIGNA resurrectionis describuntur, postquam enim Dominus victa morte surrexit. Angelus facto terramotu lapidem reuoluit ab ostio monumenti, sedique super eum. Custodes terrentur, mulieres ad vngendum profectae intelligunt resurrectionem Dominum, Apostolisque renunciare iubentur, fore ut praecedat in Galileam. Nuntiant illa discipulis. Postea ipsis occurrit Iesus, & iubeat in Galileam.

Hae dum sacerdotibus custodes nunciant, acceptamendacii mercede, furto sublatum cadauer promulgarunt. Denique cum undecim in Galileam essent profecti, illos Dominus admonet, & iubet ubique docere, & baptizare in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Hoc caput in Syra Ecclesia legitur, ad vespeream vnius Sabbathi resurrectionis, ita enim titulus habet, de quo paulo post plura. Post capitis finem in Syro illa verba addita sunt, *אונגלין קרישא כרוזותא דמתי זאכרי עבראית ברעא דפלסטין* Schelam Euangelion cadisha an-uzusa damatti dai dazrez hebraith bargha dephalestini. Eius Euangelij sara, praconij Marthae, quod praedicauit Hebraece in terra Palestina.

VERSVS I.

Vespere autem Sabbathi, qua lucefcit in prima Sabbathi, venit Maria Magdalena, & altera Maria uidere sepulchrum.

QUESTIO I.

Quae sit vespera Sabbathi?

Latina le-
ctio obscu-
ra.

§. 1. **I**N verbis Latinae versionis, quam re, maior est difficultas, Beza versionem Erasmi, & vulgatae repudiat, eo quod vespera sit prior pars noctis, at Matthaeus indicet hic esse posteriorem, qua vespera vocati non solet. Ipse vertit: extremo Sabbathi, & sic. Hic cilic: Verumtamen & Calvinus, & Ballingerus, aliiq; ut Illyricus Vespere nomen retinuerunt. Fuitque ea lectio vetustissima: sed tamen quae obscuritatem pareret. Hieronymus Epist. 150. q. 4. ad Heliodiam. Matthaeus enim scribit: Vespere Sabbathi, id est Isero, non incipiente nocte, sed

profunda, etiam magna ex parte transacta apparuisse Dominum Mariae Magdalene, & apparuisse Sabbathi illi, quod est in vnam Sabbathi. seipsum interpretans, quid dixisset. Vespere Sabbathi: appropinquante iam luce sequenti. Alii tamen retinere f. re cam lectionem Patris aegyptii. Syrus interpres. Qui habet in titulo capitis, ad vespeream vnius Sabbathi resurrectionis. & capite hoc interpretatur. *ברעאית ברעא דפלסטין* Beramschaden bischab beta. Iam vespera igitur in Sabbathi. Nomen igitur vesperae vespere etiam ea significatione. Quod indicat non oralle eum, qui hae vesperae conuenit. Syrus etiam vertit Iunius & Tiem. Illius, Vespere autem in Sabbathi, cuius (vespere) lux prima est in septimana. Syrus *ברעאית ברעא*, hoc est, cuius lux prima in Sabbathi. Potent illi vesperam significare primam noctis partem propterea, sapetamen & totam noctem indicare. Atque ita optimi auctores vesperam hoc loco interpretantur. Tractum ex Hebraeo ut consuetudine alit. Melchior, apud quos *דבר* oram noctem significat, contra mane distinguitur, ut etiam aliis locis plerumque. Tamen Ierem. 5. vers. 6. Sophon. 3. 3. ubi *ליל* pro nocte dicuntur, & Sophon. 2. 7. pro nocte accipiuntur.